

บทบาททางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น : ศึกษากรณีผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี

นายดาบตำรวจรยง สุวรรณาวุธ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISEN 974-632-905-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 17095694

POLITICAL ROLE OF LOCAL LEADERS : A CASE STUDY
OF LOCAL LEADERS IN CHON BURI PROVINCE

Pol. Sen. Sgt. Maj. Yanyong Suwanawuth

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Government
Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-905-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาททางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีผู้นำท้องถิ่นใน
จังหวัดชลบุรี

โดย ด.ต.ยรรยง สุวรรณาวุธ

ภาควิชา การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของ การศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

Santi Suwanwarun

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสุวรรณ)

คณะกรรมการวิทยานิพนธ์

Prasanna

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ประหยัด หงษ์ทองคำ)

Anusorn Limmani

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี)

Prasanna

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

ยรรยง สุวรรณาวุธ, คต. : บทบาททางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี ผู้นำ
ท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี (POLITICAL ROLE OF LOCAL LEADERS : A CASE-STUDY OF
LOCAL LEADERS IN CHONBURI PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี,
84 หน้า. ISBN 974-632-905-7

การศึกษาเรื่อง "บทบาททางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีผู้นำท้องถิ่นจังหวัด
ชลบุรี" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาททางการเมืองที่เป็นจริงและที่คาดหวังว่าผู้นำท้องถิ่นในจังหวัด
ชลบุรี ศึกษาเปรียบเทียบบทบาททางการเมืองที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้นำท้องถิ่น จำแนก
ตามตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ เชื้อชาติ ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกองค์กร
หรือรับราชการ ความรู้ทางการเมือง การติดตามข่าวสารทางการเมือง สื่อที่ใช้ในการติดตามข่าวสาร

ในการศึกษานี้ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้นำท้องถิ่น ทั้งที่เป็นข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ ประธาน
กลุ่ม องค์กร สมาคม สโมสร จำนวน 400 คน โคนใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการ
ศึกษาพบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทที่เป็นจริงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีบทบาทที่คาดหวังโดยรวม
อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังมากที่สุดคือ ด้านการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น
ในทางตรงกันข้าม ปรากฏว่าด้านบทบาทต่อพรรคการเมือง/กลุ่มการเมืองเป็นด้านที่ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาท
น้อยที่สุด ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังที่แตกต่างกันในประเด็นต่าง ๆ คือ บทบาท
ในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น บทบาทในการเลือกตั้งระดับประเทศ บทบาทต่อพรรคการเมือง/กลุ่มการ
เมือง บทบาทในเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2535 บทบาทต่อการพัฒนาประชาธิปไตยและบทบาทโดย
รวมทุกด้านดังกล่าวข้างต้น ปรากฏว่าทั้งบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง มีความแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติในทุกประเด็น เมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่เป็นคุณลักษณะทั่วไป
ของผู้นำท้องถิ่น กับตัวแปรต่างกัน ได้แก่ บทบาททางการเมืองพบว่า กลุ่มผู้นำที่เป็นข้าราชการ มีบทบาท
ทางการเมือง ทั้งบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง แตกต่างกับกลุ่มที่มีอาชีพค้าขายอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C332057 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD: ROLE/POLITIC/LOCAL LEADER

YANYONG SUWANAWUTH, POL.SEN.SGT.MAJ. : POLITICAL ROLE OF LEADERS :
A CASE-STUDY OF LOCAL LEADERS IN CHONBURI PROVINCE. THESIS ADVISOR :
ASSO PROF.DR. ANUSORN LIMMANEE. 84 pp. ISBN 974-632-905-7

This study of political role of local leaders places its emphasis on the expected and actual role of the local leaders in Chon Buri Province. Apart from the focus on the difference between the two types of political role, it also looks at the associations between some political, economic and social factors and the political role.

Based on the data collected from 400 samples, this study finds a moderate level of the leaders' actual role and a high level of their expected role. The highest role, both expected and actual is in local election, while the lowest one in their relationship with political parties. In comparison between their actual and expected role, a significant difference is discovered in every aspect of the local leaders' role. However among the political, economic and social factors only occupation has a significant association with the two types of political role.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....การปกครอง.....

สาขาวิชา.....การปกครอง.....

ปีการศึกษา.....2538.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้โดยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลีम्मณี อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้แนะนำการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ประหยัด หงษ์ทองคำ รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ที่ได้กรุณาเป็นกำลังใจมา ด้วยดี รวมทั้งคุณศุภชัย-คุณฉัตรจนา ศรีหล้า คุณเกียรติศักดิ์-คุณปราณี วัฒนชัย ตลอดจนเพื่อน ๆ ในจังหวัดชลบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวหน้าส่วนอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธาน ชมรม มูลนิธิ นายกสมาคมกลุ่มอาชีพและกิจการสังคม นายกเทศมนตรีเทศบาลต่างๆ นายก เมืองพัทยา และ คุณอัคนีวุฑ์ ศรีสวัสดิ์ ปลัดจังหวัดชลบุรี ที่ได้ให้การสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง ไปได้

ประโยชน์จากการทำวิทยานิพนธ์นี้ ผู้เขียนขออุทิศให้แก่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และจังหวัดชลบุรี ตลอดจนคณะครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทศาสตร์ วิชา ความรู้แก่ศิษย์ จนศิษย์สามารถยืนอยู่จุดนี้ได้

ด.ต.ยรรยง สุวรรณาวุฑ

ตุลาคม 2538

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ขอบข่ายของการวิจัย.....	2
ตัวแปรในการวิจัย.....	2
สมมติฐานในการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์.....	4
ระเบียบวิธีวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 แนวความคิดหลักและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวความคิดและทฤษฎีบทบาท.....	12
แนวความคิดและทฤษฎีผู้นำ.....	15
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเมือง.....	23
การศึกษาบทบาททางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 สภาพทั่วไปของจังหวัดชลบุรี.....	33
สภาพทางภูมิศาสตร์.....	33
โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดชลบุรี	34
สภาพการเมืองการปกครอง.....	35
4 ผลการวิจัย.....	40
ส่วนที่ 1 จำนวน ร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้นำท้องถิ่น.....	47
ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่ คาดหวังทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น.....	68
ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่ คาดหวังทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น จำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	69
ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวัง ของผู้นำท้องถิ่น จำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	58
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	60
สรุปผลการวิจัย.....	60
อภิปรายผล.....	62
ข้อเสนอแนะ.....	64
รายการอ้างอิง.....	65
ภาคผนวก	
วิธีการสร้างเครื่องมือ.....	70
แบบสอบถาม.....	74
ประวัติผู้วิจัย.....	84

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 จำนวนประชากรที่ทำหน้าที่หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ-จังหวัด หรือเทียบเท่า จำแนกตามกระทรวง ทบวง กรม จากการสำรวจปี 2536 (สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี).....	5
1.2 จำนวนองค์กร (สมาคม มูลนิธิ สโมสร กลุ่ม ชมรม) ในจังหวัดชลบุรี ข้อมูลสำรวจปี 2536 (สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี).....	6
1.3 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย กลุ่มหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด-อำเภอ จำแนกตามกระทรวง ทบวง กรม.....	7
1.4 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย กลุ่มประธานองค์กรเอกชน จังหวัดชลบุรี จำแนกรายอำเภอ.....	8
4.1 คุณลักษณะทั่วไปของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี.....	41
4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความแตกต่างของ คะแนนเฉลี่ยบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวังด้านบทบาท ต่อการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น.....	45
4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความแตกต่างของ คะแนนเฉลี่ยบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวัง ด้านบทบาท ต่อการเลือกตั้งในระดับประเทศ.....	48
4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความแตกต่างของ คะแนนเฉลี่ยบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวัง ต่อพรรคการเมือง กลุ่มการเมือง	50
4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความแตกต่างของ คะแนนเฉลี่ย บทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวัง ในเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535.....	52
4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความแตกต่างของ คะแนนเฉลี่ย บทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวัง ต่อการพัฒนาประชาธิปไตย.....	55

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.7 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวัง ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น.....	57
4.8 เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังทาง การเมืองของผู้นำท้องถิ่น จำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	58

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย